

Indikatorbeskrivning för Knappen

Nedan följer en beskrivning av indikatorerna i Knappen och en förklaring till hur resultaten räknas fram (nämnare och täljare).

Vid förklaringarna av respektive täljare och nämnare ges också en beskrivning av vilken kolumn i resultattabellen i Knappen som värdena är hämtade ifrån.

Måluppfyllelse (andel %)

Här redovisas andel individer som når (eller inte når) de mål som beskrivs i nationella riktlinjer för diabetesvården eller andra relevanta nivåer som valts för att belysa diabetesvårdens resultat.

HbA1c (mmol/mol) ≤48, <50, <52, <57, >70 och >78

Indikatorn visar andel individer som uppnår, respektive överskrider vald nivå för HbA1c.

HbA1c är ett mått på den genomsnittliga blodsockernivån under de senaste 6–8 veckorna. Målnivåerna för HbA1c som används i diabetesvården skiljer sig åt beroende på diabetestyp och ålder. Socialstyrelsens riktlinjer från 2015 (vuxna med typ 1 och typ 2-diabetes) använder gränsen HbA1c >70 mmol/mol och det är en nivå som indikerar hög risk för diabeteskomplikationer och andel som överskrider den ska vara så låg som möjligt. För typ 1-diabetes är målvärdet <20% och för typ 2-diabetes är motsvarande målvärde <10%. Målnivåerna som används inom barn- och ungdomsdiabetesvården bestäms av Svenska Barnläkarföreningen och utgörs av flera nivåer. Dels höga nivåer som så få individer som möjligt ska överskrida och låga nivåer som så många individer som möjligt ska ha nått.

Indikatorn kan kombineras med diabetesbehandling och vid insulinbehandling också med metod att ge insulin. Detta för att se om det föreligger skillnad i resultat för gruppen individer som behandlas med insulininjektion jämfört med de som behandlas med insulinpump.

Täljare= antal individer vars senaste HbA1c-värde motsvarar vald nivå på indikatorn. Kolumnrubrik i tabellen: Antal uppfyllda.

Nämnare= antal individer som under vald tidsperiod har ett inrapporterat HbA1c-värde. Kolumnrubrik i tabellen: Rapporterat på indikator.

Blodtryck <130/80, ≤130/80, <140/85, ≤140/85 och >150/90

Indikatorn visar andel individer (endast vuxna) som uppnår målvärdet för blodtryck.

Blodtryck anges i mmHg. Det är angeläget att behandla högt blodtryck för att minska risken för mikro- och makrovaskulära komplikationer. Enligt Socialstyrelsens riktlinjer från 2015 ska ≥90% av individer med typ 1-diabetes och ≥65% av individer med typ 2-diabetes ha uppnått ett blodtryck

<140/85 mmHg. För individer med albuminuri kan målvärdet för blodtrycket sättas till 130/80 mmHg. Avrundning av mätvärdet till närmast jämn 0 eller 5 gör att det kan uppstå svårighet att nå målvärdet, därför innehåller Knappen också indikatorer med målvärde $\leq 130/80$ och $\leq 140/85$. Indikatorn kan kombineras med blodtryckssänkande behandling och typ av diabetesbehandling.

Täljare= antal individer vars senaste blodtryck motsvarar vald nivå på indikatorn (vuxna).

Kolumnrubrik i tabellen: Antal uppfyllda.

Nämnare= antal individer som under vald tidsperiod har ett inrapporterat blodtryck (vuxna).

Kolumnrubrik i tabellen: Rapporterat på indikator.

BMI ≥ 25 , ≥ 30 (vuxna). För barn benämns indikatorn Övervikt respektive Fetma.

Indikatorn visar andel individer med övervikt (inklusive fetma) och fetma.

BMI (Body Mass Index) är ett mått (på vuxna) som anger relationen mellan längd och vikt och är ett sätt att klassificera undervikt, normalvikt, övervikt (≥ 25), fetma (≥ 30). Hos barn och ungdomar (0-18år) används iso-BMI (definierat av IOTF, International Obesity Task Force) som är en motsvarighet till BMI men som också tar hänsyn till ålder är mer anpassat till barn och ungdomar.

BMI framräknas genom att dividera kroppsvikten (kg) med kroppslängden (meter) i kvadrat (kg/m^2).

Täljare= antal individer med ett framräknat BMI (vuxna) eller iso-BMI (barn) som motsvarar vald nivå på indikatorn. Kolumnrubrik i tabellen: Antal uppfyllda.

Nämnare= antal individer under vald tidsperiod med inrapporterad vikt och längd. Kolumnrubrik i tabellen: Rapporterat på indikator.

Insulinbehandlade med insulinpump

Indikatorn visar andel individer med typ 1-diabetes som behandlas med insulinpump.

Täljare= antal individer där "metod att ge insulin" är insulinpump. Kolumnrubrik i tabellen: Antal uppfyllda.

Nämnare= antal individer under vald tidsperiod med typ 1-diabetes som har inrapporterad uppgift om "metod att ge insulin" (injektion eller insulinpump). Kolumnrubrik i tabellen: Rapporterat på indikator.

Insulinbehandlade med CGM/FGM

Indikatorn visar andel individer med typ 1-diabetes som använder utrustning för kontinuerlig glukosmätning (CGM/FGM).

NDR har ingen indikator som särskiljer CGM och FGM i Knappen utan hänvisar till klinikens söklista på www.ndr.nu (kräver användarkonto) för att särskilja dessa.

Täljare= antal individer med typ 1-diabetes och insulinbehandling och ett "Ja" på frågan om kontinuerlig glukosmätning. Kolumnrubrik i tabellen: Antal uppfyllda.

Nämnare= antal individer under vald tidsperiod med typ 1-diabetes och insulinbehandling och med inrapporterad uppgift (Ja/Nej) på frågan om kontinuerlig glukosmätning (CGM/FGM). Kolumnrubrik i tabellen: Rapporterat på indikator.

Fotundersökning senaste året

Indikatorn visar andel individer (vuxna, barn från 10 år) där fotkontroll är utförd senaste året.

Socialstyrelsens riktlinjer från 2015 anger att 99% av individerna med diabetes (vuxna, typ 1- och typ 2-diabetes) ska kontrolleras årligen för att upptäcka skador på fötterna. På barn och ungdom sker kontrollen från 10 års ålder.

Täljare= antal individer under vald tidsperiod som har ett datum för fotundersökning som ligger som mest 365 dagar tillbaka i tiden (vuxna, barn från 10 år). Kolumnrubrik i tabellen: Antal uppfyllda.*

Nämnare= antal individer som inrapporterats under vald tidsperiod (vuxna, barn från 10 år). Kolumnrubrik i tabellen: Antal patienter.

*Tänkbar felkälla: Om fotundersökning är utförd senaste året men inte rapporterats in, då kan andel fotundersökta bli felaktigt för lågt.

Fysiskt inaktiva

Indikatorn visar andel individer som är fysiskt inaktiva.

Fysisk inaktivitet definieras för vuxna som ingen fysisk aktivitet eller mindre än 1 gång per vecka (minst 30 min).

För barn: ingen dag senaste veckan innehåller minst 60 minuters sammanlagd fysisk aktivitet (barn från 5 år). Det finns stark evidens för att fysisk aktivitet ger positiva hälsoeffekter. I motsats är fysisk inaktivitet en riskfaktor för att utveckla olika hälsoproblem.

Täljare= antal individer som på Fysisk aktivitet har "Aldrig" eller "<1 gång per vecka" (vuxen) eller "0 dag per vecka (barn från 5 år). Kolumnrubrik i tabellen: Antal uppfyllda.

Nämnare= antal individer under vald period med inrapporterad uppgift om grad av fysisk aktivitet (barn från 5 år). Kolumnrubrik i tabellen: Rapporterat på indikatorn.

Förekomst av albuminuri

Indikatorn visar andel individer (vuxna, barn från 10 år) med förekomst av albuminuri.

Albuminuri innebär att njurarna läcker albumin (äggvita) och detta kan vara ett tecken på njursjukdom. Analysen sker på urin och diagnos sätts efter två positiva prov av tre. I barn- och ungdomsvården sker kontroll av albuminuri från 10 års ålder.

Mikroalbuminuri innebär att små mängder albumin läcker ut och makroalbuminuri innebär att läckaget är större.

Täljare= antal individer med en inrapporterad uppgift om mikro- eller makroalbuminuri (vuxna, barn från 10 år). Kolumnrubrik i tabellen: Antal uppfyllda.

Nämnare= antal individer under vald period som har en inrapporterad uppgift om förekomst av albuminuri (vuxna, barn från 10 år). Kolumnrubrik i tabellen: Rapporterat på indikatorn.

Förekomst av diabetesretinopati

Indikatorn visar andel individer (vuxna, barn från 10 år) med förekomst av diabetesretinopati.

Diabetesretinopati innebär att det uppstått skador på kärlen i ögats näthinna på grund av diabetessjukdomen.

I barn- och ungdomsdiabetesvården aktualiseras frågan från 10 års ålder.

Täljare= antal individer med en inrapporterat "Ja" på frågan om Diabetesretinopati (vuxna, barn från 10 år). Kolumnrubrik i tabellen: Antal uppfyllda.

Nämnnare= antal individer som inrapporterats under vald period (vuxna, barn från 10 år). Kolumnrubrik i tabellen: Rapporterat på indikatorn.

Kolesterol <4,5

Indikatorn visar andel individer (vuxna, barn från 10 år) med ett Kolesterol <4,5 mmol/l.

Kolesterol är ett av flera fettämnen i blodet och behövs för att bygga celler och bilda hormoner. Blir blodfetterna för höga kan det börja lagras fett inne i blodkärlen. Det kan leda till olika hjärtkärlsjukdomar. Mängden av blodfetter påverkas av ärftliga anlag, men kosten och fysisk aktivitet har också betydelse.

Indikatorn kan kombineras med lipidsänkande behandling och diabetesbehandling.

Täljare= antal individer med ett senaste inrapporterat Kolesterolvärde som är lägre än 4,5 mmol/l (vuxna, barn från 10 år). Kolumnrubrik i tabellen: Antal uppfyllda.

Nämnnare= antal individer som under vald period har ett inrapporterat Kolesterol-värde (vuxna, barn från 10 år). Kolumnrubrik i tabellen: Rapporterat på indikatorn.

LDL <2,5

Indikatorn visar andel individer (vuxna, barn från 10 år) med ett LDL<2,5 mmol/l.

Höga halter av det skadliga kolesterolet LDL kan bidra till åderförfattning vilket kan leda till hjärt-kärlsjukdom. Indikatorn kan kombineras med lipidsänkande behandling och diabetesbehandling.

Täljare= antal individer med ett senaste inrapporterat LDL-värde som är lägre än 2,5 mmol/l (vuxna, barn från 10 år). Kolumnrubrik i tabellen: Antal uppfyllda.

Nämnnare= antal individer som under vald period har ett inrapporterat LDL-värde (vuxna, barn från 10 år). Kolumnrubrik i tabellen: Rapporterat på indikatorn.

Lipidsänkande behandling

Indikatorn visar andel individer (vuxna, barn från 10 år) som har lipidsänkande behandling.

Täljare= antal individer med "Ja" på frågan om lipidsänkande behandling (vuxna, barn från 10 år).* Kolumnrubrik i tabellen: Antal uppfyllda.

Nämnnare= antal individer som inrapporterats under vald period (vuxna, barn från 10 år). Kolumnrubrik i tabellen: Antalpatienter.

*Tänkbar felkälla: Om individen har lipidsänkande behandling men uppgiften inte rapporterats in, då kan andel med lipidsänkande behandling bli felaktigt för lågt.

Blodtryckssänkande behandling

Indikatorn visar andel individer (vuxna) som har blodtryckssänkande behandling.

Täljare= antal individer med "Ja" på frågan om blodtryckssänkande behandling (vuxna). Kolumnrubrik i tabellen: Antal uppfyllda.*

Nämnnare= antal individer som inrapporterats under vald period (vuxna). Kolumnrubrik i tabellen: Antal patienter.

*Tänkbar felkälla: Om individen har blodtryckssänkande behandling men uppgiften inte rapporterats in, då kan andel med blodtryckssänkande behandling bli felaktigt för lågt.

Rökvanor

Indikatorn visar andel individer (vuxna, barn från 13 år) som röker.

Enligt Socialstyrelsens riktlinjer från 2015 ska 95 % av vuxna individer med typ 1- och typ 2-diabetes vara rökfria. För ungdomar (upp till 18 år) med diabetes gäller att ingen ska röka.

Täljare= antal individer som "röker dagligen" och "röker, men inte dagligen" (vuxna, barn från 13 år)
Kolumnrubrik: Antal uppfyllda.

Nämnare= antal individer som under vald period har en inrapporterad uppgift om rökvanor (vuxna, barn från 13 år). Kolumnrubrik i tabellen: Rapporterat på indikatorn

Snusvanor

Indikatorn visar andel individer (vuxna, barn från 13 år) som snusar.

Täljare= antal individer som "snusar dagligen" och "snusar, men inte dagligen" (vuxna, barn från 13 år)
Kolumnrubrik: Antal uppfyllda.

Nämnare= antal individer som under vald period har en inrapporterad uppgift om snusvanor (vuxna, barn från 13 år). Kolumnrubrik i tabellen: Rapporterat på indikatorn.

Ögonbottenundersökning enligt riktlinjer

Indikatorn visar andel individer (vuxna, barn från 10 år) som ögonbottenundersökts i enlighet med Socialstyrelsens riktlinjer från 2015.

Ögonkontrollen görs för att upptäcka diabetesrelaterade ögonskador.

Socialstyrelsens riktlinjer från 2015 anger att 98 % av individer med typ 1-diabetes (vuxna) kontrolleras vartannat år, 99 % av individer med typ 2-diabetes vart tredje år. Barn (från 10 år) undersöks vartannat år.

Täljare= antal individer med ett inrapporterat datum för ögonbottenundersökning som ligger högst 2 alternativt 3 år tillbaka i tiden (i enlighet med riktlinjer) jämfört med vald tidsperiod (vuxna, barn från 10 år). Kolumnrubrik i tabellen: Antal uppfyllda.*

Nämnare= antal individer som inrapporterats under vald period (vuxna, barn från 10 år)
Kolumnrubrik i tabellen: Antal patienter.

*Tänkbar felkälla: Om ögonbottenundersökning är utförd enligt riktlinjer men inte rapporterats in, då kan andel med ögonbottenundersökning bli felaktigt för lågt.

Egenvårdsplan upprättad

Indikatorn visar andel barn som har fått en egenvårdsplan upprättad under det senaste året.

Egenvårdsplan skall enligt Barnläkarföreningens riktlinjer upprättas varje år.

Täljare= antal individer med ett inrapporterat datum för egenvårdsplan som ligger högst 1 år tillbaka i tiden jämfört med vald tidsperiod (<18 år). Kolumnrubrik i tabellen: Antal uppfyllda.*

Nämnare= antal individer som inrapporterats under vald period (<18 år). Kolumnrubrik i tabellen: Antal patienter.

*Tänkbar felkälla: Om egenvårdsplan är upprättad senaste året men inte rapporterats in, då kan andel med upprättad egenvårdsplan bli felaktigt för lågt.

Medelvärden

- HbA1c
- Blodtryck, systoliskt (vuxna)
- Blodtryck, diastoliskt (vuxna)
- BMI (vuxna)
- Kolesterol (vuxna)
- LDL (vuxna)

Rapportering (andel %)

Här redovisas i vilken mån landsting och vårdenheter har rapporterat in uppgifter för några utvalda indikatorer. Detta är viktigt att studera för att kunna värdera om ett resultat är baserat på valida data eller inte. Låg inrapporteringsgrad ger lägre validitet och därmed svårare att dra några säkra slutsatser ifrån.

- HbA1c
- Blodtryck (vuxna, barn från 10 år)
- Albuminuri (vuxna, barn från 10 år)
- Blodtryckssänkande behandling (vuxna)
- Längd
- Vikt
- Datum för ögonbottenundersökning (vuxna, barn från 10 år)
- Diabetesbehandling (vuxna)
- Diabetesretinopati (vuxna, barn från 10 år)
- Fotundersökning senaste året (vuxna, barn från 10 år)
- Fysisk aktivitet
- Kolesterol (vuxna, barn från 10 år)
- LDL (vuxna, barn från 10 år)
- Lipidsänkande läkemedel (vuxna)
- Rökvanor (vuxna, barn från 13 år)
- Snusvanor (vuxna, barn från 13 år)